

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут економіки та управління
Обліково-фінансовий факультет

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

ГРОШІ ТА КРЕДИТ

у схемах і таблицях: методичні рекомендації для проведення
практичних занять здобувачам вищої освіти ступеня «Бакалавр»
напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит» денної форми навчання

Миколаїв
2018

УДК 336.74

Друкується за рішенням науково-методичної комісії обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету від 24.05.2018р., протокол № 9.

Укладачі:

А. В. Бурковська – канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Миколаївського національного аграрного університету;

Т. І. Лункіна – канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Миколаївського національного аграрного університету;

О. В. Одіяк – асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Миколаївського національного аграрного університету.

Рецензенти:

В.В. Стільник – канд. екон. наук, асистент кафедри менеджменту та маркетингу;

Д.В. Калнауз – директор відділення Миколаївського регіонального управління ПАТ КБ «Приват Банк»;

ЗМІСТ

Опис навчальної дисципліни.....	4
Вступ.....	5
Структурно-модульна схема дисципліни «Гроші і кредит»..	6
Структура навчальної дисципліни.....	7
Плани практичних занять.....	9
Модуль 1	
Тема № 1 Сутність і функції грошей.....	9
Тема №2 Грошовий обіг і грошова маса.....	11
Тема №3 Грошовий ринок.....	15
Тема №4 Грошова система.....	18
Тема №5 Інфляція і грошові реформи.....	20
Тема №6 Валютний ринок і валютні системи.....	22
Тема №7 Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм.....	25
Модуль 2	
Тема №8 Кредит у ринковій економіці	28
Тема №9 Фінансові посередники грошового ринку.....	30
Тема №10 Центральні банки.....	32
Тема №11 Комерційні банки.....	34
Тема №12 Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною.....	36
Список використаної літератури.....	39

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань 0305 „Економіка та підприємництво”

Напрямок підготовки 6.030509 „Облік і аудит”

Освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавр з обліку і аудиту

Нормативна / вибіркова - **нормативна**

Семестр – 5

Кількість кредитів ECTS – 4,0

Кількість модулів – 2,0

Кількість змістовних модулів 12

Загальна кількість годин – 144 год.

Види навчальної діяльності та види навчальних занять, обсяг годин:

лекції – 30 год.

практичні заняття – 14 год.

самостійна робота – 100 год.

Форма підсумкового контрольного заходу - екзамен

ВСТУП

Мета дисципліни - дати майбутнім фахівцям з економіки знання щодо сутності та механізму функціонування таких категорій, як: гроші, кредит, грошовий ринок, сформувані в них теоретичну та методологічну базу грошово-кредитних інструментів, а також уміння оцінювати й аналізувати грошово-кредитну політику, що проводиться в країні.

Зміст курсу «Гроші і кредит» дозволяє одержати необхідну суму знань, яка відповідає вимогам до фахівців вищої кваліфікації. Практичні заняття націлені на вивчення студентами питань економічної природи і функцій грошей, грошового ринку, грошово-кредитних систем і валютних відносин. Самостійна робота студентів повинна бути направлена на поглиблене вивчення окремих тем, питань, нормативних документів, Законів України, інструкцій, додаткової літератури, що впливатиме на розширення економічного кругозору фахівця.

Зміст дисципліни «Гроші і кредит» згідно з програмою розкривається у таких темах:

1. Сутність і функції грошей.
2. Грошовий оборот і грошова маса.
3. Грошовий ринок.
4. Грошові системи.
5. Інфляція і грошові реформи.
6. Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм.
7. Валютний ринок і валютні системи.
8. Кредит у ринковій економіці.
9. Фінансові посередники грошового ринку.
10. Центральні банки.
11. Комерційні банки.
12. Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною.

Предмет навчальної дисципліни «Гроші і кредит» полягає у злагодженості, єдності та цілеспрямованості взаємодії сфери функціонування інститутів і механізмів дії грошей та кредиту, з одного боку, з функціонуванням усіх ланок економіки України, досягненням динамічного та ефективного розвитку народного господарства, його взаємодії зі світовим ринком – з другого.

Структурно-модульна схема дисципліни «Гроші і кредит»

для студентів 3-го курсу обліково-фінансового факультету за напрямом підготовки 6.030509 «Облік і аудит»

Гроші та кредит	Модуль 1. Гроші	Змістовий модуль 1 Сутність і функції грошей
		Змістовий модуль 2 Грошовий обіг і грошова маса
		Змістовий модуль 3 Грошовий ринок
		Змістовий модуль 4 Грошові системи
		Змістовий модуль 5 Інфляція і грошові реформи
		Змістовий модуль 6 Валютний ринок і валютні системи
		Змістовий модуль 7 Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм
	Модуль 2. Кредит	Змістовий модуль 8 Кредит у ринковій економіці
		Змістовий модуль 9 Фінансові посередники грошового ринку
		Змістовий модуль 10

		Центральні банки
		Змістовий модуль 11
		Комерційні банки
		Змістовий модуль 12
		Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною

ЗАГАЛЬНИЙ РОЗПОДІЛ ГОДИН І КРЕДИТІВ

Види занять	Загальна кількість годин/кредитів	Аудиторна кількість годин
Лекції	30 / 0,83	30
Практичні	14 / 0,39	14
Самостійна робота	100 / 2,78	-
Разом по курсу	144 / 4	44

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Склад, обсяг і терміни виконання змістових модулів

Модулі курсу			Найменування змістових модулів	Розподіл навчального часу				Термін виконання, тиждень	Термін контрольного заходу
Найменування	Обсяг, кредит	Сума залікових балів		всього	лекції	практичні	самостійна робота		
Гроші	2,42	22-36	Сутність і функції грошей	14	4	2	8	1-2	2
			Грошовий обіг і грошова маса	11	2	1	8	3	3
			Грошовий ринок	11	2	1	8	4	4
			Грошові системи	12	2	1	9	5	5
			Інфляція і грошові реформи	14	4	1	9	6-7	7
			Валютний ринок і валютні системи	11	2	1	8	7-8	8
			Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм	14	4	1	9	8-10	10
Разом 1 модуль				87	20	8	59	x	x

Кредит	1,58	14-24	Кредит у ринковій економіці	15	4	2	9	10-12	12
			Фінансові посередники грошового ринку	10	1	1	8	12	12
			Центральні банки	11	2	1	8	13	13
			Комерційні банки	11	2	1	8	14	14
			Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною	10	1	1	8	15	15
Разом 2 модуль				57	10	6	41	x	x
Всього	4	36-60		144	30	14	100	x	x

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

МОДУЛЬ 1 ГРОШІ

ТЕМА 1

Сутність і функції грошей

Мета вивчення цієї теми:

- розглянути концепції виникнення грошей, порядок виділення грошової форми власності, а також обґрунтувати об'єктивний характер необхідності грошей у товарному господарстві (Т-Г-Т');
- охарактеризувати суть грошей, розкрити історичний процес відбору грошового товару, розглянути порядок формування вартості грошей, а також показати особливості грошей як загального товару;
- розкрити історичний процес формування грошової одиниці (від товарної до сучасних форм), охарактеризувати механізм еволюції грошей;

Питання для опитування:

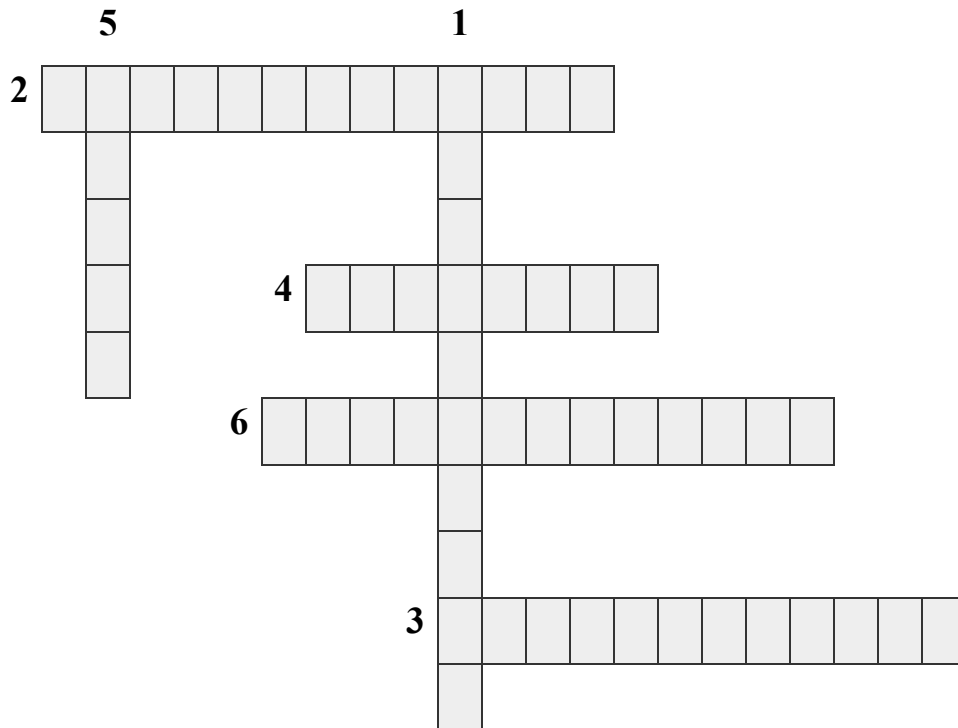
1. Походження і необхідність грошей у товарному господарстві.
2. Суть грошей як загального еквіваленту.
3. Форми грошей і їх еволюція.
4. Функції грошей. Функція міри вартості. Ціна як грошове вираження вартості товару.
5. Функція засобу обігу і засобу платежу. Їх суть і сфери використання.
6. Функція засобу нагромадження, її суть, сфера використання і вплив часу на неї.
7. Світові гроші. Взаємозв'язок функцій та вплив на них змін вартості грошей.

Тести: тема № 1 MOODLE

Кросворд

1. Гроші виділяються із загальної товарної маси, оскільки вони найбільш придатні для виконання функціональної ролі грошового товару - це
концепція.
2. У якій функції гроші найбільш потерпають від інфляції ?

3. Гроші, які не мають вартості(банкноти, монети, чеки) називаються ...
4. Здатність грошової одиниці тривалий час зберігати свою купівельну спроможність – це?
5. Лицева сторона монети?
6. Забезпечення грошової одиниці вартістю цінних паперів, а не вартістю золота?

Додаткові питання:

1. Які основні форми вартості Ви знаєте?
2. Які товари-еквіваленти використовуються у якості грошей?
3. Назвіть передумови виникнення та застосування грошей.
4. Які існують концепції походження грошей? Яка з них більш адекватна ринковій практиці використання грошей в економіці?
5. Назвіть основні властивості грошей?

Література: 1-7, 10, 13, 15, 16, 22

Теми рефератів:

1. Основні положення раціоналістичної концепції походження грошей.

2. Передумови виникнення та представники еволюційної концепції походження грошей.
3. Порівняння раціоналістичної та еволюційної концепції походження грошей. Спільні та відмінні гроші.
4. Характеристика властивостей грошей.
5. Суть бартерного обміну.
6. Гроші як загальноювартісний еквівалент. Переваги грошей над іншими формами обміну.

ТЕМА 2

Грошовий обіг і грошова маса

Мета вивчення цієї теми:

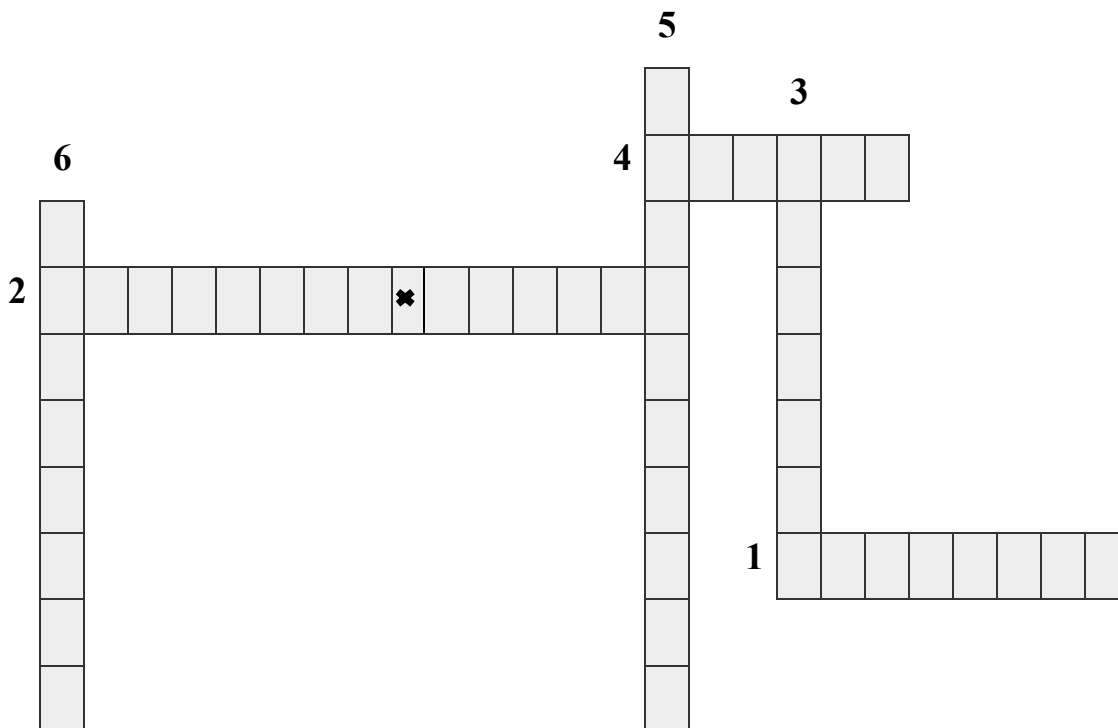
- дати визначення поняття «грошовий обіг», розкрити його суть, охарактеризувати базову модель грошового обігу в ринковій економіці;
- пояснити економічне значення двосферного механізму грошового обігу, розкрити специфіку та взаємозв'язок сфер готівкового і безготівкового обігу, охарактеризувати зміст натуральної (бартерної) сфери народногосподарського обороту та наслідки сучасної бартеризації вітчизняної економіки;
- дати визначення поняття «грошовий потік», розкрити механізм балансування потоків;

Питання для опитування:

1. Суть та структура грошового обороту, основні суб'єкти та ринки, які він обслуговує.
2. Грошові потоки. Характеристика основних видів та механізмів балансування.
3. Характеристика грошового обігу як складової грошового обороту.
4. Грошова маса. Базові гроші та грошові агрегати.
5. Швидкість обігу грошей та фактори, що її визначають. Розрахунок швидкості обігу.
6. Закон кількості грошей, необхідних для обороту.
7. Сталість грошей та механізм її забезпечення.

Тести: тема № 2 MOODLE**Кросворд**

1. Довірчі операції, які виконують комерційні банки з майном клієнта.
2. Безперервний рух грошей в процесі виробництва, обміну в споживання національного продукту?
3. Всі фізичні, юридичні особи, які беруть участь у виробництві, розподілі, обміні та споживання національного продукту?
4. Випуск нових банкнот та монет називається..?
5. Обмеження кредитів, що їх надає центральний банк комерційним банкам?
6. Зобов'язання депозитних корпорацій перед іншими секторами економіки, крім сектора загального державного управління та інших депозитних корпорацій

Додаткові питання:

1. Дайте визначення «грошового обороту». Які особливості грошового обороту на мікро- та мікроекономічному рівнях?
2. Назвіть суб'єкти грошового обороту?

3. Які основні ринки взаємопов'язані грошовим оборотом?
4. Дайте визначення «грошового потоку»?
5. Назвіть показники виміру грошової маси?
6. Дайте визначення понять «грошовий агрегат» і «грошова база».

Література: 1-8, 14, 15, 17, 18, 23.

Теми рефератів:

1. Аналіз схеми та економічної основи грошового обігу.
2. Поняття грошової маси та аналіз її структури.
3. Розрахунок грошових мультиплікаторів.
4. Аналіз впливу економічних факторів на швидкість обігу грошей.
5. Грошові агрегати. Оцінка їх складу. Характеристика їх побудови.

Задачі до теми № 2:

Задача 1

Визначити якою буде швидкість обігу грошей, якщо грошова маса (агрегат – $M1$) протягом року становила 360 млрд.грн., ВВП – 3786 млрд.грн.

Задача 2

Визначити необхідну масу грошей в обігу, якщо кількість товарів для реалізації становить 200 тис.шт., ціна 1 товару – 15 грн, оборотність грошової одиниці становить 10 оборотів за рік.

Задача 3

Розрахуйте агрегати грошової маси, якщо:

$M0$ – готівка 16685 млн.грн;

$M1$ – кошти на поточних рахунках у національній валюті 9721 млн.грн;

$M2$ – строкові кошти в національній валюті та валютні кошти 13818 млн.грн;

$M3$ – кошти клієнтів за трастовими операціями банків 526 млн.грн.

Розрахуємо агрегати грошової маси:

$M0$ – готівка, що знаходиться в обігу;

$M1$ – $M0$ + кошти на поточних рахунках у національній валюті;

$M2$ – $M1$ + строкові кошти в національній валюті та валютні кошти;

$M3$ – $M2$ + кошти клієнтів за трастовими операціями банків.

Задача 4

Розрахуйте величину агрегатів грошової маси України, якщо:

- готівка поза банками – 125 млрд грн;
- депозити до запитання – 71 млрд грн;
- строкові вклади – 167 млрд грн;
- валютні заощадження – 120 млрд грн;
- кошти за трастовими операціями – 1 млрд грн;
- вартість облігацій державного займу – 1,7 млрд грн.

Задача 5

Кожна гривня призначена для угод купівлі/продажу обертається в середньому 10 разів протягом року і використовується під час купівлі кінцевої продукції за ринковими цінами на загальну суму 4800 млрд. грн. Визначити величину трансакційного попиту на гроші:

- а) у базисному році;
- б) у звітному році за умови сповільнення швидкості обігу на 40% і збільшення номінального ВВП на 15%.

Визначити величину зміни трансакційного попиту на гроші в абсолютних та відносних показниках.

Задача 6

Визначити кількість грошей як засобу обігу впродовж року, якщо від що:

- сума цін за реалізовані товари (послуги) становить 3500 млрд. грн;
- сума цін товарів (послуг), проданих упродовж року з відтермінуванням платежу, термін сплати яких не настав становить 30 млрд. грн;
- сума платежів за довгостроковими зобов'язаннями, терміни настали – 182 млрд грн;
- сума взаємно погашуваних платежів упродовж звітного періоду 400 млрд грн;
- середня кількість обігів грошей за рік – 10 обіг.

Задача 7

Визначити грошові агрегати M0 та M2 якщо:

M3 – 3193 млрд грн;

M1 – 618 млрд грн;

кошти за трастовими операціями – 645 млрд. грн;

депозити до запитання – 448 млрд. грн.

Задача 8

Визначити грошовий агрегат M0, якщо M3 = 25380 млн. грн, кошти на строкових рахунках – 23000 млн. грн, внески до запитання – 1200 млн. грн.

Задача 9

Визначте, чому дорівнюють агрегати M0, M1, M2, якщо величина готівки складає 780 млн. грн, поточних вкладів – 510 млн. грн., ощадних вкладів – 470 млн. грн., строкових вкладів – 440 млн. грн., валютних вкладів – 210 млн. грн.

ТЕМА 3

Грошовий ринок

Мета вивчення цієї теми:

- визначити суть грошового ринку, виділити у ньому канали прямого і опосередкованого фінансування;
- вивчити економічну структуру грошового ринку, пояснити його взаємозв'язок з грошовим оборотом, розрізняти поняття «грошовий ринок», «ринок грошей», «ринок капіталів».
- зрозуміти механізм формування взаємодії попиту і пропозиції на грошовому ринку;
- з'ясувати, які фактори визначають зміну попиту на гроші.

Питання для опитування:

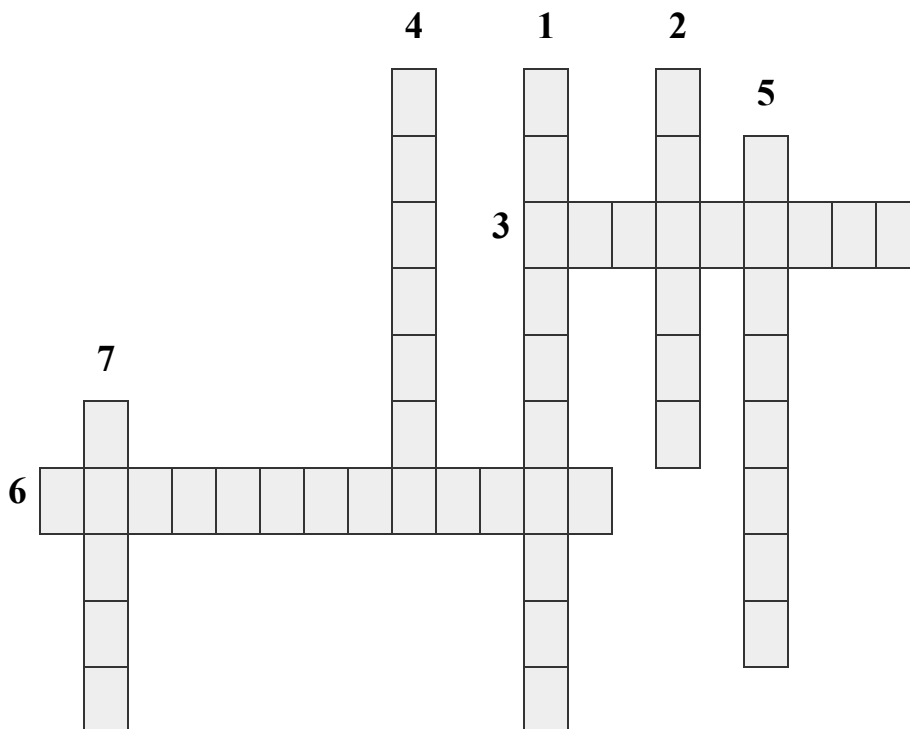
1. Суть грошового ринку, особливості прояву основних ринкових ознак.
2. Інституційна модель грошового ринку. Канали прямого і опосередкованого фінансування.
3. Суб'єкти грошового ринку. Банки і небанківські фінансово-кредитні структури як суб'єкти грошового ринку.
4. Економічна структура грошового ринку. Ринок грошей і ринок капіталів.

5. Ринок цінних паперів та валютний ринок як складові грошового ринку.

Тести: тема № 3 MOODLE

Кросворд

1. грошей – це бажання суб'єктів економіки певну суму грошей позичити з метою одержання доходу.
2. Випуск нових банкнот та монет називається..?
3. Цінний папір, що засвідчує внесення її власником грошових коштів і підтверджує зобов'язання відшкодувати йому номінальну вартість цього цінного папера в передбачений у ньому термін з виплатою фіксованого процента – це?
4. Вид зобов'язання за яким покупець грошей має повернути продавцеві суму, яку він одержав від продавця оплатити по цій сумі певний дохід продавця?
5. Грошовий ринок, де здійснюється купівля-продаж валюти як специфічного товару?
6. Мотив накопичення грошей як першочергової потреби?
7. Форма передачі грошей з метою перетворення їй в інвестиції.

Додаткові питання:

1. Що таке «грошовий ринок»? У чому різниця і що є спільного між товарним та грошовим ринком?
2. Що є інструментом купівлі-продажу на грошовому та на товарному ринках?
3. Які фінансові інструменти використовуються на грошовому ринку?
4. Що таке попит на гроші?
5. Які цілі накопичення Ви знаєте?
6. Які чинники впливають на попит на гроші?

Література: 1-8, 10, 15, 17, 18, 21, 22.

Теми рефератів:

1. Суть та економічна структура грошового ринку.
2. Поняття попиту та пропозиції на грошовому ринку. Рівновага на грошовому ринку.
3. Канали прямого та опосередкованого фінансування на грошовому ринку.
4. Проблеми фондового ринку в Україні.
5. Сутність фондової біржі.

Задачі до теми № 3:

Задача 1

Розрахувати грошовий мультиплікатор (m), якщо норма обов'язкового резерву ($Нор$) становить 100%.

Задача 2

Знайти значення грошового мультиплікатора (m), якщо розмір грошової бази становить 600 млн. грн., а величина грошового агрегату $M1$ – 1500 млн. грн.

ТЕМА 4

Грошові системи

Мета вивчення цієї теми:

- засвоїти суть грошової системи, її призначення та місце в економічній системі країни;
- пояснити основні елементи грошової системи;
- визначити основні типи грошових системи та їх еволюцію;
- визначити методи регулювання грошової сфери;
- розкрити суть грошово-кредитної політики, її цілі, типи, інструменти;

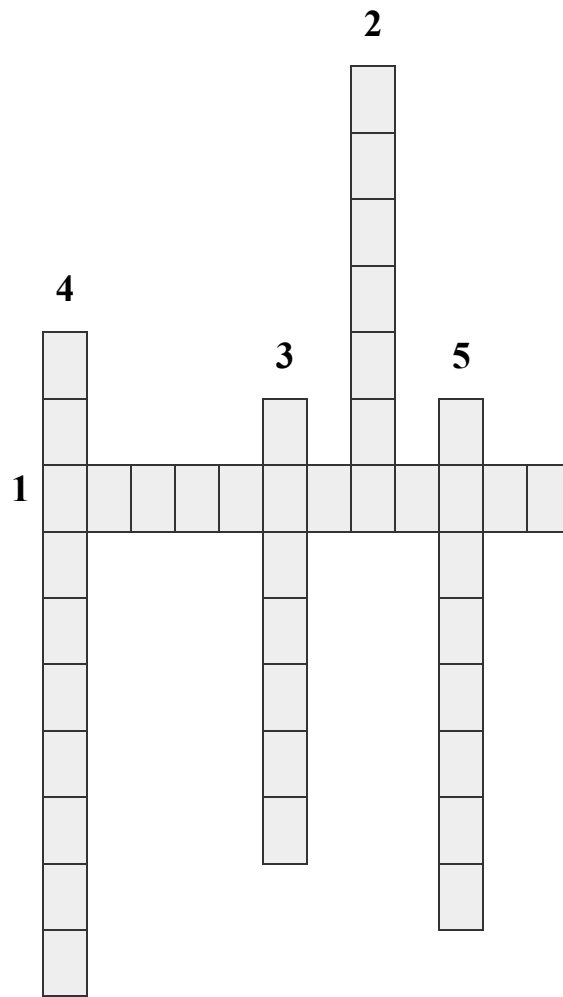
Питання для опитування:

1. Суть грошової системи, її призначення та елементи.
2. Основні типи грошових систем, їх еволюція.
3. Створення і розвиток грошової системи України. Особливості процесу запровадження національної валюти в Україні.
4. Суть, основні цілі реалізації грошово-кредитної політики.
5. Механізм грошово-кредитної політики. Фіскально-бюджетна і грошово-кредитна політика в системі державного регулювання ринкової сфери.
6. «Сеньйораж» і монетизація бюджетного дефіциту.

Тести: тема № 4 MOODLE

Кросворд

1. Форма грошової системи, у якій роль грошового еквіваленту і основи грошового обігу виконує один грошовий метал?
2. Множина взаємопов'язаних елементів, що утворюють єдине ціле?
3. Комплекс заходів, якими вводяться нові суспільні відносини в будь-якій сфері суспільного життя?
4. Грошова система, за якою в основі грошового обігу були два метали — золото і срібло?
5. Грошові відносини, коли відсутні обмеження у формуванні валютних курсів та обмінних операцій, вільне переміщення грошових ресурсів до країни та за її межі?

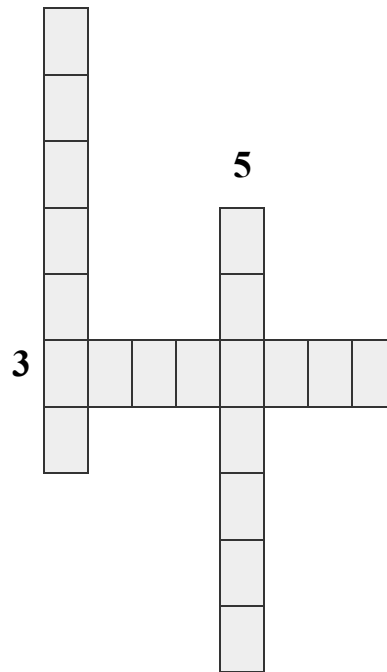

Додаткові питання:

1. Дайте визначення «грошової системи».
2. Назвіть елементи грошової системи.
3. Класифікація грошових систем.
4. За яких грошових систем в обігу знаходились повноцінні монети?
5. Назвіть форми біметалізму?
6. Назвіть форми золотого монометалізму.

Теми рефератів:

1. Грошова система економіки ринкового типу.
2. Грошова система та її елементи в Україні.
3. Грошові системи металевих обігу.
4. Сеньйораж і монетизація бюджетного дефіциту. Монетизація валового внутрішнього продукту.

Додаткові питання:

1. Дайте визначення поняття «інфляція».
2. Назвіть внутрішні причини інфляції
3. Що таке антиінфляційна політика?
4. Назвіть методи антиінфляційної політики.
5. За якими критеріями класифікують інфляцію?
6. Які Вам відомі моделі проведення грошових реформ?

Література: 1-8, 13, 15, 17, 18, 21-23

Теми рефератів:

1. Грошові реформи в колишньому СРСР.
2. Суть інфляції та чинники, що впливають на її розвиток.
3. Методи проведення грошової реформи в Україні.
4. Сталість грошей і аналіз умов забезпечення механізму сталості грошової одиниці на прикладі ситуації в Україні.
5. Особливості інфляційного процесу в Україні.

Задачі до теми № 5:

Задача 1

Визначити темпи інфляції, якщо індекс споживчих цін у звітному році становить 105%, а у базисному 101%.

Задача 2

Розрахувати темп інфляції, якщо реальний ВВП у звітному році становив 1200 грн, а у базисному 1100 грн. Номінальний ВВП у звітному році слав 1400 грн, а у базисному 1200 грн.

Задача 3

Розрахувати індекс цін поточного року та величину реального ВВП,Ж якщо величина ВВП дорівнює 450 млрд грн, а споживчий кошик становить: продукти – 10 найменувань, промтовари – 15 найменувань, книжки – 3 шт., ліки – 4 найменування. Ціни за умовну одиницю складових споживчого кошика поточного та базового років відповідно становлять: продукти – 23 і 25 грн., промтовари – 13 і 14 грн., книжки – 5 і 6 грн., ліки – 10 та 9 грн. Зробити висновок про зміну купівельної спроможності грошей.

ТЕМА 6

Валютний ринок і валютні системи

Мета вивчення цієї теми:

- розкрити суть поняття «валютна система», охарактеризувати типи та основні елементи валютних систем, показати еволюцію створення кожної окремої валютної системи;
- розкрити суть поняття «валютний курс», назвати форми валютних курсів;
- розкрити суть поняття «валютний ринок», вказати його функції, надати його класифікацію, охарактеризувати операції валютного ринку та складові валютної політики.

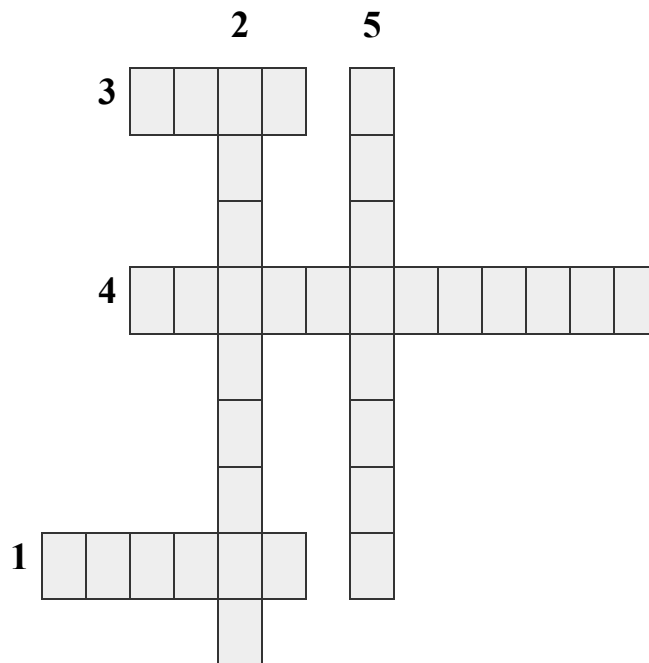
Питання для опитування:

1. Валютні ресурси, порядок їх формування та використання.
2. Суб'єкти та об'єкти валютного ринку.
3. Функції валютного ринку.
4. Види валютних курсів.
5. Типи валютних систем, їх характеристика.

Тести: тема № 6 MOODLE

Кросворд

1. Будь-які грошові кошти, які використовуються при зовнішньоекономічних відносинах?
2. Фізичні особи, які на законному ґрунті постійно перебувають, мешкають у якійсь країні, але є громадянами іншої країни?
3. Валютний – це співвідношення, за яким одна валюта обмінюється на іншу.
4. Вид цифрової валюти, емісія та облік якої засновані на асиметричному шифруванні і застосуванні різних криптографічних методів захисту?
5. Угода, відповідно до якої одна сторона (банк), що прийняла від другої сторони (вкладника) або для неї грошову суму (вклад), що надійшла, зобов'язується виплачувати вкладникові таку суму та проценти на неї або дохід в іншій формі на умовах та в порядку, встановлених договором.

Додаткові питання:

1. Розкрити поняття «валюта», навести її класифікацію.
2. Що таке «конвертованість національної валюти»?
3. Назвіть види конвертованості валюти.
4. Що таке «валютний ринок»? Назвіть його суб'єкти і об'єкти.

5. Дайте визначення валютного курсу.
6. Що впливає на зміну валютного курсу?

Література: 1, 2, 3, 4, 5.

Теми рефератів:

1. Поняття валюти.
2. Еволюція системи валютних відносин.
3. Види валютних курсів. Основи формування та регулювання валютного курсу.
4. Операції валютного ринку.
5. Міжнародна валютна система.
6. Конвертованість валют.

Задачі до теми № 6

Задача 1

На скільки зміниться ціна товару (в доларах США), що продається в Німеччині за 150 євро, якщо ціна євро і доларах зросла з 50 до 65 центів за 1 євро?

Задача 2

Якщо ціна гривні в доларах США впала з 19,8 до 19,2 центів за одну гривню, то як зміниться ціна товарів вітчизняного виробництва (в доларах США), що продається в Україні за 150 гривень?

Задача 3

Визначте скільки доларів США можна купити за 40 тис. грн на скільки гривень можна одержати за 405 доларів, якщо Національний банк встановив такий курс долара США: купівля – 26,28 грн, продаж – 26,81 грн.

Задача 4

Скільки угорських форинтів дадуть за 520 грн, якщо за офіційним курсом валют: 160 HUF (угорські форинти) = 33,88 INR (індійські рупії); 1000 INR=68.76 UAN.

Задача 5

Скільки польських злотих дадуть за 77 грн, якщо:

100 польських злотих = 953 словацьких крон

100 словацьких крон = 5,16 грн.

Задача 6

Скільки євро можна купити за 10180 японських ієн, якщо:

1 євро = 0,72 долара

1 доллар = 101,8 японської ієни.

Задача 7

Скільки угорських форинтів дадуть за 300 грн, якщо за офіційним курсом валют 160 угорських форинтів дорівнює 33,88 індійських рупій, 1000 індійських рупій становить 68,76 грн.

Задача 8

Скільки болгарських левів дадуть за 426 грн, якщо по офіційному курсу валют:

276 болгарських левів=419 туніських динарів

877 туніських динарів=767 грн.

ТЕМА 7

Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм

Мета вивчення цієї теми:

- зрозуміти еволюцію поглядів на суть грошей та їх роль у процесі розвитку людства;
- з'ясувати, які причини сприяли виникненню нових теорій грошей;
- пояснити відмінності суті класичної кількісної теорії, її неокласичного варіанту, значення внеску Дж. Кейнса, монетаристів і неокейсіанців у розвиток кількісної теорії грошей.

Питання для опитування:

1. Основні постулати класичної кількісної теорії грошей та їх еволюція.
2. Неокласичний варіант кількісної теорії грошей І. Фішера та «кембриджська версія».
3. Вклад Д. Кейнса у розвиток кількісної теорії грошей.

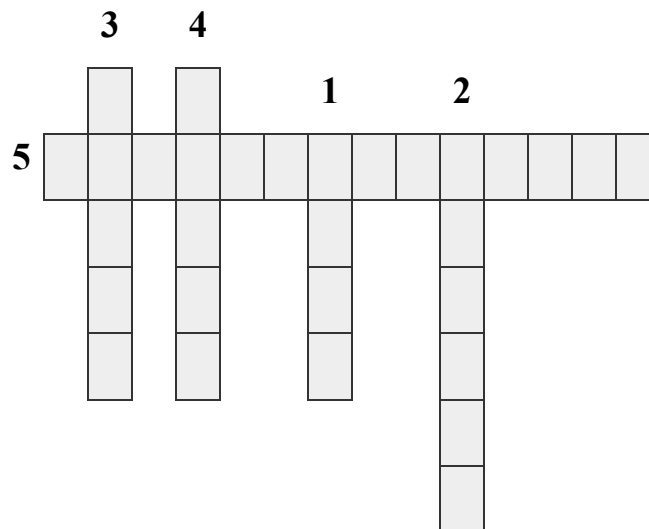
4. Вклад Фрідмана в роботу монетарної політики на основі неокласичного варіанту кількісної теорії.

5. Грошово-кредитна політика України у світлі сучасних монетаристських теорій.

Тести № 7 MOODLE

Кросворд

1. Засновник перших двох постулатів КТГ?
2. Сукупність висновків, що відображає відносини і зв'язки між явищами реальності у вигляді інформаційної моделі.
3. Пояснював революцію цін – «Зростання цін пов'язане зі зростанням кількості золота і срібла в обігу».
4. Автор рівняння: $MV=PQ$
5. Абстрактна теорія грошей, яка заперечує товарний приріст грошей і стверджує, що їх вартість залежить від номіналу.

Додаткові питання:

1. Які абстрактні теорії грошей Ви знаєте?
2. Які монетарні теорії грошей Вам відомі?
3. У чому полягають основні відмінності монетаристської теорії від абстрактної?
4. Які основні постулати класичної теорії?
5. У чому полягає сутність «рівняння обміну» І. Фішера?

6. Який внесок Д. Кейнса у кількісну теорію грошей? Які мотиви нагромадження грошей він сформував?

Література: 1-8, 13, 17, 18, 21.

Теми рефератів:

1. Номіналістичне трактування теорії грошей. Оцінка концепції та представники.
2. Ідеї та автори «кембриджської версії» кількісної теорії грошей.
3. Сучасні монетаристські теорії грошей.
4. Кейнсіанське розуміння сукупного попиту на гроші.

МОДУЛЬ 2 КРЕДИТ

ТЕМА 8

Кредит у ринковій економіці

Мета вивчення цієї теми:

- обґрунтувати необхідність кредиту та економічні передумови його виникнення;
- з'ясувати суть поняття «кредит», пояснити теорії кредиту, дати характеристику форм та видів кредиту;
- пояснити основні принципи банківського кредитування;
- описати економічні межі кредиту;

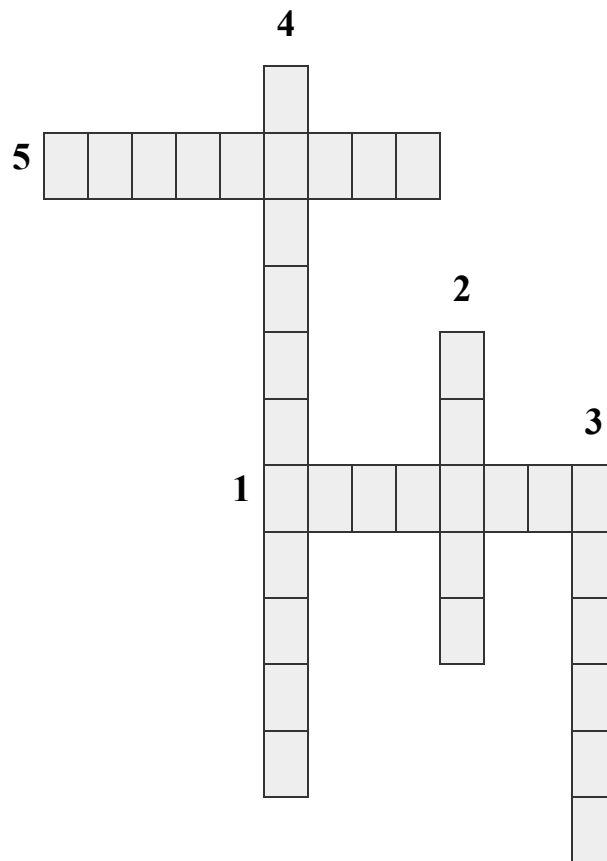
Питання для опитування:

1. Походження кредиту, його суть. Функції і роль кредиту, його класифікація.
2. Принципи банківського кредитування.
3. Стадії кредитного процесу.
4. Відсоткова ставка та фактори її диференціації.
5. Форми забезпечення кредиту.

Тести: тема № 8 MOODLE

Кросворд

1. Сота частина будь-якого числа – це ?
2. Кредитна - це юридичний документ, що визначає взаємні зобов'язання і відповідальність між комерційним банком і клієнтом з нагоди одержання останнім банківських позичок.
3. Кошти й матеріальні цінності, що надаються кредитором у користування позичальнику на визначений строк та під відсоток?
4. Один із принципів кредиту, що передбачає його повернення в установленій строк та сплату відсотків?
5. Громадянин або юридична особа, яка має підтверджені належними документами майнові вимоги до боржника?

Додаткові питання:

1. Дайте визначення поняття «кредит».
2. Що таке відсоткова ставка? Які чинники впливають на її розмір?
3. Охарактеризуйте основні функції кредиту.
4. Поясніть принципи кредитування.
5. Що таке міжгосподарський кредит? Назвіть його різновиди.
6. Назвіть об'єкт і суб'єкти кредиту.
7. У чому полягають особливості державного кредиту?

Література: 1-9, 11, 12, 14, 15, 21, 24.

Теми рефератів:

1. Форми та види кредиту.
2. Теорії кредиту.
3. Розвиток кредиту в економіці України.
4. Позичковий капітал і позичковий процент.
5. Кредитні гроші, їх характеристика.

ТЕМА 9

Фінансові посередники грошового ринку

Мета вивчення цієї теми:

- розкрити сутність та призначення фінансового посередництва;
- охарактеризувати етапи становлення банківської системи в Україні;
- звернути увагу на місце банків на грошовому ринку та їх функції;
- охарактеризувати спеціалізовані фінансово-кредитні установи, вказати відмінності їх від банків.

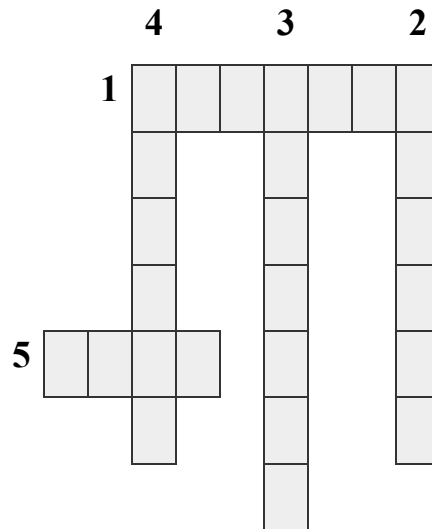
Питання для практичних занять:

1. Сутність та призначення фінансового посередництва.
2. Види фінансових посередників.
3. Рівні банківської системи. Функції банків.
4. Небанківські фінансово-кредитні установи, їх відмінність від банків, економічне призначення, види, функції, роль. Проблеми розвитку НФКУ в Україні.

Тести: тема № 9 MOODLE

Кросворд

1. Спеціалізована кредитна установа, яка надає короткотермінові позики під заставу особистого майна позичальника?
2. Фізичні особи або фірми, що займаються купівлею-продажем цінних паперів, валют, товарів, і що діють від свого імені і за свій рахунок?
3. Окремі особи (або фірми), що спеціалізуються на посередницьких біржових операціях, за що отримують винагороду у вигляді певного відсотка від суми операції?
4. Підприємницька діяльність, спрямована на інвестування власних чи залучених фінансових коштів, яка полягає в наданні лізингодавцем у виключне користування на визначений термін лізингоодержувачу майна?
5. Кредитно-фінансова установа, яка здійснює грошові розрахунки, акумулює грошові кошти та інші цінності, надає кредити та здійснює інші послуги за фінансовими операціями?

Додаткові питання:

1. Що таке фінансове посередництво?
2. Які типи побудови банківської системи Вам відомі?
3. Які функції виконує банківська система?
4. Назвіть етапи становлення банківської системи України?
5. Які Вам відомі види інвестиційних фондів?
6. Що таке взаємні фонди грошового ринку?

Література: 1-10, 13, 14, 17, 18, 20, 22, 24.

Теми рефератів:

1. Банківська система України.
2. Забезпечення стійкості банківської системи.
3. Види фінансових посередників.
4. Правові основи функціонування небанківських кредитно-фінансових установ в Україні.

Задачі до теми № 9:

Задача 1

На який термін потрібно покласти депозит 2450 грн., щоб отримати процентний дохід 450 грн. при ставці 15% річних.

Задача 2

Отримано процентний дохід 2145 грн при ставці 16% річних. На який термін був покладений депозит 55500 грн?

Задача 3

Вкладник вніс 2000 грн. у комерційний банк під 50% річних на 5 років. Розрахувати суму вкладу через 5 років та доход вкладника, якщо по вкладу нараховуються прості відсотки.

Задача 4

Вкладник вніс 2000 грн. у комерційний банк під 50% річних на 4 роки. Розрахувати суму вкладу через 4 роки та доход вкладника, якщо по вкладу нараховуються складні відсотки.

Тема 10 Центральні банки

Мета вивчення цієї теми:

- пояснити призначення та основні завдання центральних банків;
- назвати й охарактеризувати форми організації центральних банків;
- розкрити суть функцій центральних банків;
- вивчити управлінську структуру НБУ;
- розкрити основні напрями діяльності центральних банків.

Питання для опитування:

1. Походження і необхідність Центральних банків.
2. Статус, функції, принципи функціонування та грошово-кредитна політика Національного банку України.
3. Система управління НБУ, її структурні елементи.

Тести: тема № 10 MOODLE

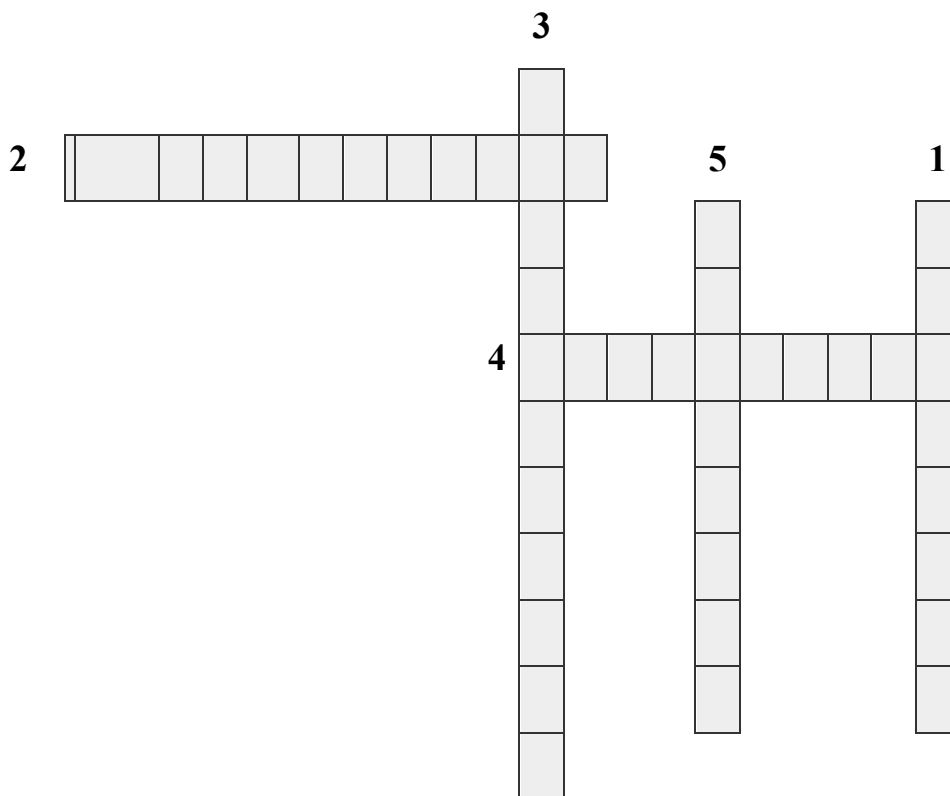
Кросворд

1. Функція центрального банку на монопольний випуск банкнот?
2. Шлях виникнення при якому становлення центрального банку відбувалося протягом тривалого періоду часу шляхом поступового закріплення за ним монопольної емісії банкнот?
3. Шлях виникнення при якому держава приймала рішення про заснування центрального банку, закріпивши за ним монопольне право випуску грошей у

країні, наділивши його також функціями регулювання діяльності комерційних банків?

4. Функції центрального банку опосередковуються здійсненням системного контролю за функціонуванням кредитно-банківської сфери?

5. Вид центрального банку, при якому 100% капіталу центрального банку належить державі.

Додаткові питання:

1. Розкрийте головне призначення центрального банку.
2. Поясніть особливості формування статутного капіталу ЦБ.
3. Які основні завдання Національного банку України.
4. Назвіть структурні елементи НБУ.
5. Розкрийте основні принципи функціонування НБУ.

Література: 1-7, 10, 13, 19, 20, 24

Теми рефератів:

1. Вплив центрального банку на формування грошової пропозиції й регулювання грошового обігу в Україні.
2. Управлінська структура НБУ.
3. Політика рефінансування.
4. Проведення центральними банками політики «дешевих грошей».

Задачі до теми № 10:

Задача 1

Розрахувати майбутню вартість депозиту, який покладено на 2 роки в банк під 18% річних у сумі 2000 грн. Складні відсотки ($S=K*(1+r)^t$)

Задача 2

Вкладник вклав 2000 грн. у комерційний банк під 50% річних на 5 років. Розрахувати суму вкладу через 5 років, якщо по вкладу нараховуються складні відсотки.

Задача 3

Яку грошову суму необхідно покласти на депозит терміном 3 місяці, щоб отримати дохід у розмірі 650 грн., при річній процентній ставці 25%?

Задача 4

На термін 7 років був покладений депозит у сумі 350000 грн. при ставці 6% річних. Яка буде отримана сума процентного доходу?

ТЕМА 11

Комерційні банки

Мета вивчення цієї теми:

- розкрити суть і показати роль комерційних банків;
- охарактеризувати банки щодо видів операцій, які вони здійснюють;
- дати класифікацію банків щодо територіальної ознаки;
- дати класифікацію банків залежно від форм власності.

Питання для опитування:

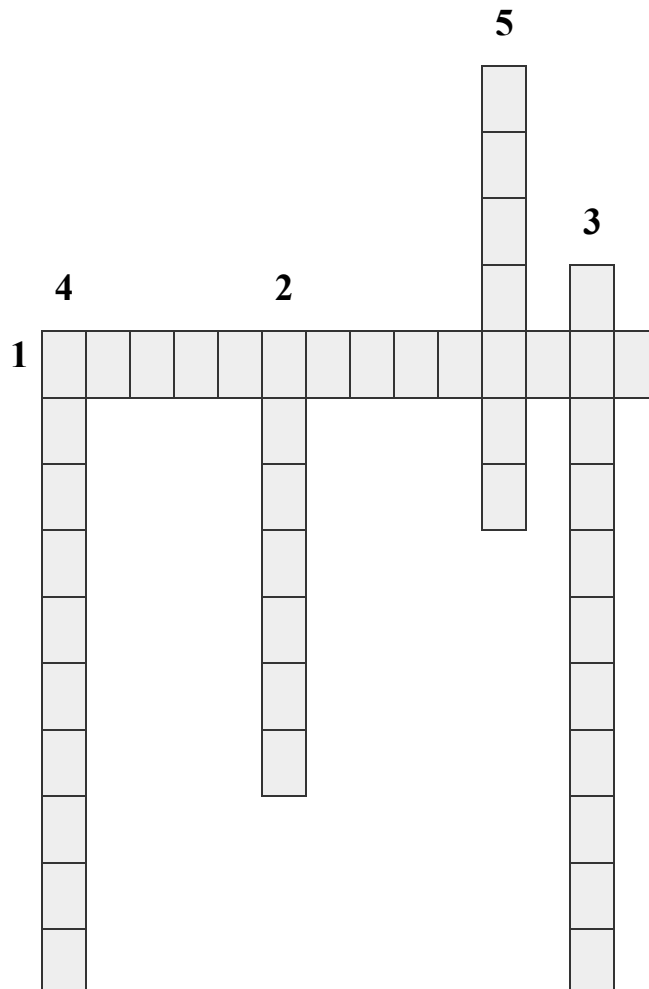
1. Функції і типи комерційних банків.
2. Організаційна та управлінська структура комерційного банку

3. Показники діяльності комерційних банків.
4. Сутність та джерела формування кредитних ресурсів банку.
5. Характеристика банківських операцій.

Тести: тема № 11 MOODLE

Кросворд

1. Банки, які виконують окремі операції чи функціонують у вузькому секторі грошового ринку та понад 50% їх активів є активами одного типу?
2. Операції, які пов'язані із розміщенням і використанням власних, залучених і запозичених коштів для одержання прибутку?
3. Банки, які виконують широке коло операцій та охоплюють багато секторів грошового ринку?
4. Здатність банку відповідати за своїми зобов'язаннями і забезпечувати прибутковість на рівні, достатньому для нормального функціонування?
5. Операції, за допомогою яких банки формують свої ресурси?

Додаткові питання:

1. Поясніть призначення комерційних банків.
2. Як класифікують комерційні банки?
3. Як побудовано організаційну структуру банку?
4. Які різновиди універсальних банків Вам відомі?
5. Як групуються банківські операції?

Література: 1-10, 14, 15, 17-24

Теми рефератів:

1. Комерційні банки, їх види та правові основи організації.
2. Функції комерційних банків.
3. Операції комерційних банків.
4. Міжбанківські асоціативні об'єднання.
5. Суб'єкти зовнішнього контролю за діяльністю комерційного банку.

ТЕМА 12

Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною

Мета вивчення цієї теми:

- Дати визначення світового ринку, розкрити його структуру;
- Пояснити існування євроринку;
- Перелічити головні завдання, що стоять перед МВФ;
- Охарактеризувати організації, що входять до Світового банку;
- Вказати напрями та умови співпраці МБРР з Україною.

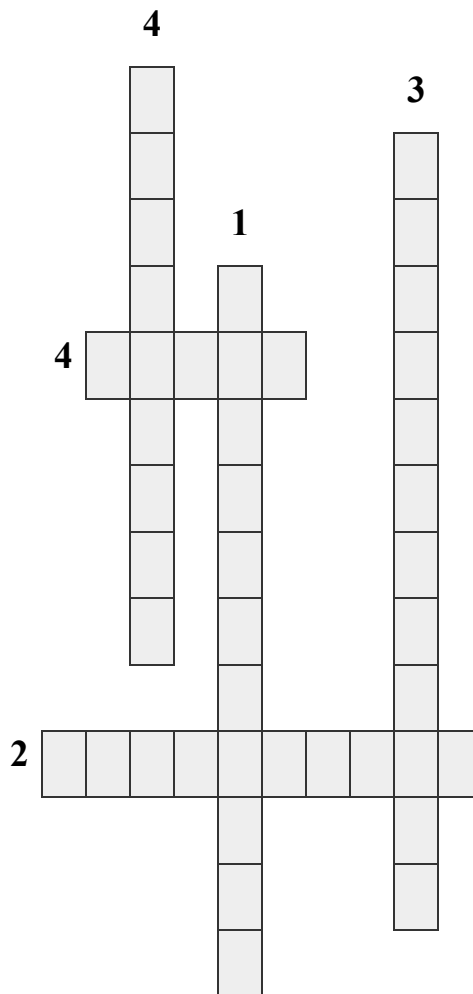
Питання для опитування:

1. Утворення МВФ, його діяльність в Україні.
2. Роль організацій Світового банку у валютному регулюванні.
3. Регіональні міжнародні кредитно-фінансові інститути.

Тести: тема № 12 MOODLE

Кросворд

1. Один із принципів кредиту, що передбачає його повернення в установленний строк та оплату процентів за користування цим кредитом?
2. Фінансування, яке надається у зв'язку з надзвичайними обставинами: стихійне лихо, соціальні революції тощо?
3. Система, що визначає послідовність і порядок надання різноманітних видів кредитів та їх зміну щодо нових умов?
4. Кількісний нетарифний засіб обмеження експорту або імпорту товару певною кількістю або сумою на визначений проміжок часу?
5. Угоди, які укладаються строком на 3 роки. Викуп валюти має відбуватись не пізніше ніж через 10 років. Ці угоди спрямовані на підтримку економічних реформ у країнах-членах.

Додаткові питання:

1. Дайте визначення світовому ринку капіталів, розкрийте його структуру?
2. Назвіть основні центри торгівлі валютою.
3. Що таке МВФ, у чому полягають причини його заснування?
4. Які цілі реалізує МВФ у своїй діяльності?
5. Коли Україна вступила до МВФ?

Література: 1-7, 14, 17, 18, 24.

Теми рефератів:

1. Програми співробітництва МВФ з Україною.
2. Вступ України до МВФ.
3. Функції МВФ.
4. Співробітництво ЄБРР з Україною.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Алексеев І. В. Гроші та кредит : навч. посіб. / І.В. Алексеев, М.К. Колісник. — К. : Знання, 2009. — 253 с.
 2. Бездітко Ю. М. Валютне регулювання: навч. посіб. / Ю. М. Бездітко, О. О. Мануйленко, Г. А. Стасюк — Херсон : ОЛДІ-плюс, 2009. — 272 с.
 3. Гроші та кредит : навч. посіб. / О. Д. Вовчак, І. Є. Бучко, З. Р. Костак. — К. : Центр учбової літератури, 2012. — 424 с.
 4. Івасів Б. С. Гроші та кредит : підруч. / Б. С. Івасів. - [3-тє вид., змін. й доп.]. — Тернопіль : Карт-бланш; К. : Кондор, 2008. — 528 с.
 5. Круш П. В. Гроші та кредит : навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації / Круш П.В., Алексеев В.Б. — К. : Центр учбової літератури, 2010. — 216 с.
 6. Круш П. В. Інфляція : суть, форми та її оцінка : навч. посіб. / П. В. Круш, О. В. Клименко. — К. : Центр учбової літератури, 2010. — 288 с.
 7. Бандурка А. М. Гроші та кредит : навч. посіб. / А. М. Бандурка — К. : Ліра-К, 2015. — 380 с.
 8. Сисоєва К. Ф. Гроші і кредит: у схемах і таблицях : навч. посіб. / К. Ф. Сисоєва. — К. : Ліра-К, 2015. — 245 с.
 9. Коваленко Д. І. Гроші і кредит : теорія і практика : навч. посіб. / Д. І. Коваленко. — К. : Ліра-К, 2015. — 360 с.
- законодавчі та нормативні акти:
10. Про Національний банк України [Електроний ресурс] : закон України від 20.05.1991 р. № 679XIV(зі змінами та доповненнями) / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/679-14>.
 11. Про Національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні [Електроний ресурс] : закон України від 10.12.1997 р. № 710/97-ВР (зі змінами та доповненнями) / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5178-17>
 12. Про фінансовий лізинг [Електронний ресурс] : закон України 16.12.1997 р. № 723/97-ВР (в новій редакції від 11.12.2003 р. №1381-IV) /

Верховна Рада України. – Режим доступу :
<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/723/97-%D0%B2%D1%80>.

13. Про банки і банківську діяльність [Електроний ресурс] : закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III (зі змінами та доповненнями) / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.

14. Про обіг векселів в Україні [Електроний ресурс] : закон України від 05.04.2001 р. № 2374-III (зі змінами та доповненнями) / Верховна Рада України.– Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2374-14>.

15. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті [Електроний ресурс] : постанова Правління Національного банку України від 21.01.2004 р. № 22 / Національний банк України.– Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04>.

16. Інструкція про касові операції в банках України [Електроний ресурс] : постанова Правління Національного банку України від 01.06.2011 р. № 174 / Національний банк України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0790-11>.

17. Інструкція про міжбанківський переказ грошей в Україні в національній валюті [Електроний ресурс] : постанова Правління Національного банку України від 16.08.2006 р. № 320 / Національний банк України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1035-06>.

18. Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах [Електроний ресурс] : постанова Правління Національного банку України від 12.11.2003 р. № 492 / Національний банк України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1172-03>.

19. Інструкція про порядок організації та здійснення валютно-обмінних операцій на території України [Електроний ресурс] : постанова Правління Національного банку України від 12.12.2002 р. № 502 / Національний банк України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0021-03>.

20. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні [Електроний ресурс] : постанова Правління Національного банку України від

28.08.01 № 368 (зі мінами та доповненнями) / Національний банк України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01>.

21. Положення про валютний контроль [Електроний ресурс] : постанова Правління Національного банку України від 08.02.2000 р. № 49 / Національний банк України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0209-00>.

22. Положення про порядок видачі Національним банком України індивідуальних ліцензій на використання іноземної валюти на території України як засобу платежу [Електроний ресурс] : постанова Правління Національного банку України 14.10.2004 р. № 483 / Національний банк України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1413-04>.

23. Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами [Електроний ресурс] : постанова Правління Національного банку України від 03.12.2003 р. № 516 / Національний банк України. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1256-03>.

24. Положення про порядок формування резерву під операції банків України з цінними паперами [Електроний ресурс] : постанова Правління Національного банку України від 02.02.2007 р. № 31] / Національний банк України. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0231-12>.

Навчальне видання

ГРОШІ ТА КРЕДИТ
у схемах і таблицях

Укладачі:

Бурковська Алла Валентинівна

Лункіна Тетяна Іванівна

Одіяк Ольга Вікторівна

Формат 60×84/16. Ум. друк. арк. 2.68

Тираж 50 прим.

Надруковано у видавничому відділі

Миколаївського національного аграрного університету

54020, м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013р.